

Южека Р.С., студент юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;
Науковий керівник: Кізіль М.А., викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Кримінальним процесуальним кодексом України передбачена окрема глава, в якій наведено перелік і в загальному вигляді визначено засади кримінального провадження. Серед такого переліку засад п. 22 ч. 1 ст. 7 КПК України закріплено мову, якою здійснюється кримінальне провадження. Крім того, ст. 29 кодексу стосується тлумачення питання мови, якою здійснюється кримінальне провадження. Так, посадові особи органів, які здійснюють кримінальне провадження, складають процесуальні документи саме державною, українською мовою.

Дослідженнями розвитку мови займалися такі вчені, як: Е.Сепір, Б.Уорф, В.Виноградов, Є.Поливанов, М.Марр, О.Потебня та ін. Із праць дослідників відомо, що мова тісно пов'язана з людським мисленням, мова відображає в собі суспільну свідомість, що значно може впливати на кримінальне провадження. Питання мови актуальне в усіх сферах людської діяльності.

Кримінальне провадження здійснюється державною мовою. Сторона обвинувачення, слідчий суддя та суд складають процесуальні документи державною мовою [1]. Згідно із Законом України «Про засади державної мовної політики» від 03 липня 2012 року, державна (українська) мова - це закріплена законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики тощо [2].

За загальним правилом, кримінальне провадження в Україні здійснюється українською мовою, яка за ст. 10

Конституції України визнається державною [3]. Втім, кримінальне провадження може здійснюватися не лише мовою державною, а й мовою більшості населення тієї чи іншої місцевості [2]. Особа повідомляється про підозру у вчиненні кримінального правопорушення державною мовою або будь-якою іншою мовою, якою вона достатньо володіє для розуміння суті підозри у вчиненні кримінального правопорушення.

Сторона обвинувачення, слідчий суддя та суд складають процесуальні документи державною мовою (ч. 1 ст. 29 КПК України) [1]. Однак таке положення не обмежує право особи, яка не знає державної мови або знає її недостатньо, вживати під час провадження рідну або іншу мову (ч. 3 ст. 29 КПК України) [1]. Норма гарантує підозрюваному, обвинуваченому, свідку й узагалі будь-якому учаснику кримінального процесу низку прав, які встановлюються та забезпечуються КПК України, а саме: давати показання; заявляти клопотання; подавати скарги; виступати в суді рідною або іншою мовою, якою вони володіють, користуючись у разі необхідності послугами перекладача в порядку, передбаченому цим кодексом; користуватися власною мовою, якщо він або вона недостатньо володіє державною (українською) мовою; право на допомогу перекладача; право на отримання певних процесуальних документів, перекладених мовою, якою володіє відповідний учасник кримінального процесу тощо.

Таким чином, кримінальне провадження здійснюється державною (українською) мовою, а також має наскрізний характер, що проявляється на всіх стадіях кримінального провадження, проте на деяких стадіях і з певними категоріями учасників така засада проявляється з певними особливостями через інший правовий статус учасників правовідносин. Зокрема, вони мають місце під час провадження за участі іноземців, коли в разі незнання ними мови судочинства обов'язковою є участь перекладача, захисника тощо.

Список використаних джерел

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-УІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2013. - № 9-10. - № 11-12. - № 13. - Ст.88

3. Закон України «Про засади державної мовної політики» від 3 липня 2012 року № 5029-УІ// Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2013. - №23. - Ст.218 (із наступними змінами).

4. Конституція України: станом на вересень 2015 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - 141 с.